

Gümrüktammetin

Yazar Lamiha,dilşat Öztürk,çınar

Gönderim Tarihi: 14-May-2021 06:00PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1586041681

Dosya adı: turnitini_in.tammetinGK.docx (139.8K)

Kelime sayısı: 3283

Karakter sayısı: 23867

COVID-19 SALGINI KAPSAMINDA GÜMRÜK TEDBİRLERİ

Lamiha Öztürk¹, Dilşat Çınar², Mehmet Dağ³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, pandeminin etkilerini en aza indirmek için özellikle dünya gümrük örgütü ve diğer resmi kurumlar tarafından sunulan yayımları ve tedbirleri değerlendirmektir. Bu amaca yönelik, özellikle dünya gümrük örgütün ve IMF'nin raporları, notları, duyuruları ve genelgeleri incelemiştir. Ek olarak, çeşitli ülkelerin gümrük hizmetlerinin resmi sayfaları irdelenmiştir. Elde edilen bulgular, Covid-19 pandemi dönemi kapsamında tavsiye edilen tedbirlerin dört ana başlık altında toplandığı gözlemlenmiştir. Dünya Gümrük Örgütünün verilerine göre söz konusu tedbirleri tamamını benimseyen ve uygulayan on ülkenin öne çıktığı anlaşılmaktadır. Dört ana başlıktan üçünü benimseyen ve uygulayan ülke sayısı ise on yedidir. On altı ülke ise önerilen başlıklardan sadece birini uyguladığı anlaşılmaktadır. Son olarak, Dünya Gümrük Örgütü tarafından açıklanan önlemlere ve bu önlemlerin tamamına uygun davranan ülkelerin yapmış oldukları düzenlemelere genel hatlarıyla değinilmiş ve Türkiye'nin durumu aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Uluslararası Ticaret, Dünya Gümrük Örgütü, Gümrük Tedbirleri

CUSTOMS MEASURES IN THE CONTEXT OF THE COVID-19 PANDEMIC

ABSTRACT

The aim of this research is to take stock of the measures and recommendations made in particular by the global customs organization and by other official institutions in order to minimize the effects of the pandemic. In this perspective the reports, notes, announcements and circulars of the world customs organization, The IMF, official pages of the customs services of various countries were examined. the results obtained show that in the context of the Covid-19 pandemic period, the recommendations and measures are grouped under four main headings. According to data from the World Customs Organization, it appears that ten of the seventy-seven countries examined have fully adopted and implemented these measures. The number of countries that have adopted and implemented three of the four main headings is seventeen. Sixteen countries have applied only one of the proposed headings. The regulations made by the countries that act in accordance with all of these measures were mentioned in general terms and the situation of Turkey was explained.

Keywords: Covid-19, International Trade, World Customs Organization, Customs Measures

¹Dr. Öğretim Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, lamiha.ozturk@hku.edu.tr, Gaziantep, ORCID: 0000-0001-9724-5060.

²Ufuk Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, dilscinar98@gmail.com, Ankara, ORCID: 0000-0003-4513-6932.

³Doçent Dr. Siirt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mehmet.dag@siirt.edu.tr, Siirt, ORCID:0000-0003-2206-2184

GİRİŞ

³ Dünya Sağlık Örgütü (WHO: World Health Organization) tarafından 11 Mart 2020 tarihinde küresel salgın olarak ilan edilen Covid-19 salgını, birçok ülke için farklı olumsuzluklar meydana getirmiştir (Carreno vd. 2020; Göksel ve Çınar, 2020). Salgının ticaret ve diğer tüm sektörlerde etkisi, ülkeler arasında zamansal açıdan değişkenlik gösterse de birçok ülke olumsuz yönde etkilenmiştir (Öztürk ve Çınar, 2021). Bu durumun sebebi, salgının neticesinde, küresel ekonominin büyük buhrandan bu yana en derin durgunluğa ulaşmış olmasıdır (UN, 2020). Dünya Gümrük Örgütü, covid-19 mücadelesi kapsamında önemli bir rol oynamaktadır. Birleşmiş Milletler (UN: United Nations), Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, Dünya Ticaret Örgütü ve Uluslararası Denizcilik Örgütü, Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği, World Road Taşımacılık Örgütü ve Uluslararası Ticaret Odası gibi paydaşlar da Dünya Gümrük Örgütü'nün faaliyetlerine katılmıştır (WCO, 2020e). Bu anlamda ortak bildirimler ve kılavuz da yayınlanmıştır (Weerth, 2020). Yayınlanan tedbirlerin başında tıbbi malzemelerin, ilaçların ve gıda gibi temel ihtiyaçların tedariki, muhafaza edilmesi ve güvence altına alınması öncelikli (WCO, 2020f).

⁵ Dünya Gümrük Örgütü, hükümetler arası bağımsız bir kuruluştur. 1952 yılında 'Gümrük İşbirliği Konseyi' olarak kurulan Dünya Gümrük Örgütü, gümrük idarelerinin verimliliğini artırmak ile görevlidir. 2021 verilerine göre 183 gümrük idaresini temsil etmekte olup, küresel bir gümrük uzmanlığı merkezi haline gelmiştir (WCO, 2020a). Özellikle 2008 yılından bu yana faaliyetlerine hız vermiş olan Dünya Gümrük Örgütü, 20 Mart 2020 tarihinde karşı karşıya kalınan bu salgın kapsamında küresel anlamda ticari faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından bir rehber yayınlamıştır (Weerth, 2020). Uluslararası ticaretin devamının sağlanmasının yanında örgüt, sahte tıbbi cihazlar, sahte ilaçlar ve diğer sahte ürünler hakkında erken bir uyarıda bulunmuştur (WCO, 2020b). Bu bağlamda Dünya Gümrük Örgütü ilaç ve kimyasallar için bir gümrük sınıflandırması kılavuzu hazırlanmıştır (WCO, 2020c). Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Gümrük Örgütü ile birlikte, tıbbi ekipman, ilaçlar, kimyasallar ve kişisel koruyucu ekipmanlar hakkında bir rehber yayınlamıştır (WCO, 2020c). Dünya Gümrük Örgütü'nün ve diğer paydaşlarının sunmuş olduğu yayınların ve rehberlerin yanı sıra farklı gümrük idareleri de covid-19 salgınının başlamasından bu yana, pandemi krizini yönetmek ve uluslararası ticaret zincirlerini desteklemek için bir dizi önlem almıştır (WCO, 2020d). Bu bağlamda gümrük idareleri, ticaretin kolaylaştırılması ve sınır güvenliğinin sağlanması ile ilgili operasyonlara odaklanmıştır (Weerth, 2020).

Alınan tedbirlerin hızlı bir şekilde uygulanmaya başlanması, önlemlerin etkinliğini arttıracaktır. Gümrük idareleri uluslararası ticaretin sürdürülebilirliği açısından önemli bir hizmet sunmaktadır. Bu anlamda özellikle covid-19 ile ilgili kalemlerin ve temel malların ithalatını gerçekleştirebilmek adına gümrük idareleri kilit bir rol oynamaktadır. Genel anlamda ülkelerin uygulamaya koydukları öncelikli önlemler arasında faaliyetlerin sürekliliği, salgına karşı alınan ulusal tedbirler ve kanunların ve denetimlerin uygulanması yer almaktadır (WCO, 2020g). Alınan ilk önlemlerden biri olası bir bulaş riski karşısında gümrük personelinin sağlık protokolü hakkında bilgi sahibi olmasıdır (IMF, 2020). Elleçleme durumu eğer kaçınılmaz ise mutlaka ilgili personele uygun olan koruma ekipmanı tedarik edilmesi ve kullanılması önerilmiştir (IMF, 2020).

De Schrijver (1995) Belçika'nın Anvers Gümrüğünde, gümrük memurlarının yaptıkları elleçleme sonucu görülen bir hastalığın öyküsünü kaleme almıştır. Hindistan'dan gelen bir geminin yanında taşıdığı bir Melopsittacus Undulatus (Türkiye'de muhabbet kuşu olarak

bilinir) kuşunun izin belgeleri noksanlığı sebebiyle gümrük memurları tarafından el konulduğu aktarılmaktadır. Çalışmada 'atipik pnömoni' tanısı konulan 15 gümrük memurun durumu incelenmiştir. Laboratuvar çalışmalarında, atipik pnömoniye sebep olan olayın söz konusu kuş ile temastan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. De Schrijver (1995) çalışmasında, gümrük çalışanlarının diğer meslek gruplarına kıyasla bulaş yolu ile patolojik bir durum göstermeleri ihtimalinin 2.8 kat daha yüksek olduğunu hesaplamıştır. Bu bağlamda yazar, gümrük çalışanlarının elleçleme sırasında mutlaka kendilerini koruyan kıyafet ve/veya eldiven gibi materyalleri kullanmalarını önermiştir. Bu çalışmanın neticesinde, gümrük iadelerinde istihdam edilen personelin, gümrükten geçen mallar sebebiyle bir hastalığa yakalanmaları durumunda, söz konusu hastalıkların mesleki hastalıklar grubuna dahil edilmesi önerilmiş; söz konusu önerinin mesleğin geleceği açısından önem arz ettiği vurgulanmıştır.

Sri Lanka'nın Colombo Limanından elde edilen veriler, elleçleme ve diğer bürokratik işlemlerin iş yükü bakımından zamansal açıdan maliyetini göstermektedir (Jayaratne, 2020). Ülkede, ekonomi için hayati önem taşıyan uluslararası ticaret, pandemi döneminde gelir kaybını minimum düzeyde tutabilmek adına ticareti kolaylaştıran önlemler alınmıştır (Jayaratne, 2020). 2018 yılında bir konteynerin ortalama gümrükleme işlemleri 16,5 saat sürerken 2020 pandemic döneminde bu süre 6,5 saate kadar indirilmiştir (Jayaratne, 2020). 2004 yılında yaşanan tsunami sonrası modernleşen Sri Lanka, doğal afetlerle ve olağanüstü durumlar ile mücadele etmek için özel bir afet yönetim sistemi geliştirmiştir. 'SYDONIA' sistemini kullanan Sri Lanka dijitalleşmeye ağırlık vermektedir (Jayaratne, 2020). Covid-19 salgını döneminde canlı bitki veya hayvanlar ile temasta bulunan personele 14 günlük karantina dönemi uygulanmış ve ilgili mallar ayrıca özel karantina bölgesinde bekletilmiştir (Jayaratne, 2020).

Çin ile yoğun ticaret ağı bulunan ülkeler için covid-19, gıda kıtlığı ve ekonomik sorunlarla birlikte düşünülmelidir (Tekoğlu, 2020; Rose, 2020; KPMG, 2020b). Salgın neticesinde fiziksel temasa dayalı ticaret düşmüş, e-ticarete ve mobil veri hizmetlerine olan talep artmıştır (Tekoğlu, 2020). Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO: International Labour Organization)) küresel ücret raporuna göre, salgın, dünya genelinde kadınların ekonomiye katılma süreçlerini olumsuz etkilemiş; kadınların sosyal güvenlik hakları zedelendiği ifade edilmektedir (ILO, 2020). Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yine küresel ücret raporuna göre ABD'de kadınlar için işsizlik oranı ikiye katlanmıştır (ILO, 2020).

Salgının etkilerinden arınmak ve yeni normale geçiş sürecini hızlandırmak adına ülkeler de işbirliği yoluna gitmiştir 25 Mart 2020 tarihinde Avustralya, Brunei, Kanada, Şili, Myanmar, Yeni Zelanda ve Singapur, küresel çapta tedarik zincirlerinin sürdürülebilirliğine yönelik hava ve deniz taşımacılığı da dahil olmak üzere tüm ticari hatların sürekli olarak açık kalmasını sağlamaya çağıran ortak bir bildiri yayınlamışlardır (Government of Canada, 2020). Uluslararası ticari faaliyetler, salgının yarattığı etkiyi en fark edilir düzeyde hisseden alanlardan biri haline gelmiştir (Adjakpa Abile, 2020). Ülkelerin ticari hacimlerini, teknolojik gelişmişlik düzeylerini, ithalat ve ihracat durumlarını, gelir kaynaklarını ve gümrük uygulamalarını bağlı şekilde değiştirmekle birlikte, ortalama olarak ülkeler arasında benzer düzenlemelere gidilmiştir (Moncada, 2020). Bu düzenlemelerin temel ve ortak amacı, virüsün yayılmasını engellerken, bu engellemelerin uluslararası ticareti olabildiğince az zedelemesidir (IMF, 2020). Covid-19 salgını ile birlikte genel anlamda bazı mallar bakımından ihracat yasakları konulmuş; sınır kapıları kapatılmış ve uluslararası alanda kullanılan ticari güzergahların değiştirilmesi gerekmiştir (WCO, 2020h). Virüsün yayılmasını önleme amacının doğal bir sonucu olarak insan temasının en aza indirildiği yollar denenmiş; teknolojik imkanlardan olağanın ötesinde yararlanılması ihtiyacı hasıl olmuştur (ILO, 2021).

DÜNYA GÜMRÜK ÖRGÜTÜ (WCO) TARAFINDAN AÇIKLANAN TEDBİRLER

Dünya Gümrük Örgütü, dünya ülkelerinin covid-19 salgınının yarattığı krizi en iyi şekilde yönetebilmeleri, hayati ve ekonomik ihtiyaçları karşılayabilmeleri ve salgın hastalık ile mecburi insan etkileşimi arasında denge kurabilmeleri amacıyla, gümrüklerin neler yapabileceğine dair yayını (WCO, 2020h) düzenli olarak güncellemektedir. Söz konusu yayın, pandeminin etkilerini azaltmak için alınması gerekli önlemler, yardım malzemelerinin sınır ötesi hareketlerinin kolaylaştırılması; ekonominin desteklenmesi ve tedarik zincirinin sürekliliğinin sağlanması; İstihdam edilen personelin korunması ve Kamu düzeninin ile toplumun korunması olmak üzere dört ana başlıkta altında toplanmıştır (WCO, 2020h). Faaliyet raporlarını Dünya Gümrük Örgütü ile paylaşan ülkelerin durumlarının değinilmesinden evvel, başlıkların içeriği hakkında bilgi verilecektir. Bu anlamda, yardım malzemelerinin sınır ötesi hareketlerinin kolaylaştırılması (YMSÖHK) adına yapılabilecek çalışmalar, devletlerin mal geçişini rahatlatmak için işbirliğine hazır olmaları, söz konusu rahatlama izninin verileceği malların listesinin önceden hazırlanmış olması, risk yönetiminin doğru uygulanması ve yalnızca yüksek riziko taşıyan malların teftişinin yapılması, diğer devletlerce yapılmış teftişlerin eşzamanlı olarak uygulanması ve mal beyannamesinin malın hedefe ulaşmasından önce işlenmiş olup, mal ulaştığı sırada zaman kazanılmasının sağlanması şeklinde sıralanabilmektedir. YMSÖHK başlığı altında 65 ülke yer almaktadır (WCO, 2020h).

Ekonominin desteklenmesi ve tedarik zincirinin sürekliliğinin sağlanması (EDTZSS) amacıyla 7/24 gümrükleme sistemine geçilmesi, zaman kısıdını ortadan kaldıracak ve kalabalığı seyreletecektir. İthalatçıların ve ihracatçıların karşılaşabilecekleri olası sorunlara çözüm bulmak için bir kriz masasının kurulması da yadsınamaz önem taşıdığı vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, mallar üzerindeki fiziksel denetimlerin mümkün olan en düşük düzeyde tutulması belirtilmiştir. Devletlerin vergi indirimleri konusunda şeffaf şekilde bilgilendirme yapmaları ve ticari belgelerin geç bildirilmesinden kaynaklanan cezalardan feragat etmeleri durumunda, muhatap ve diğer paydaşlar açısından olumlu bir adım olarak nitelendirilmektedir. Acil durumdan kaynaklı şekilde, geçici olarak ithal edilmiş bir malın tekrar ihraç edilememesi halinde, ATA karnesi sahiplerine ayrıcalık tanınması ve asıl belgelerin sunulması ya da gerekli belgelerin damgalanması prosedürlerine karşılıklı kolaylaştırıcı tedbirler alınması da olumlu etki doğuracağı ifade edilmiştir EDTZSS başlığı altında 77 ülke hakkında bilgi verilmektedir (WCO, 2020h).

İstihdam edilen personelin korunması (IEPK) başlığı altında gümrüklerde sosyal mesafe kurallarının uygulanması ve personellerinin bedensel temaslarının azaltılması, personele kişisel koruyucu ekipman sağlanması, bu kapsamda gümrük hizmetlerinin elektronik ortamda uzaktan görülmesi konusunda teşvik edici çalışmalar yapılması veya yaygınlaştırılması önerilmiştir. IEPK başlığı altında 64 ülke hakkında veri paylaşılmaktadır (WCO, 2020h).

Son olarak Kamu düzeninin ile toplumun korunması (KDTK) başlığı altına gümrük idarelerinin toplumun sağlığını ve güvenliğini sağlama sorumlulukları dahilinde, müdahale mekanizmalarının sağlanmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Müdahale mekanizmalarının sağlanabilmesi için, ön bilgilerin sıhhi kontrol yetkilileri ile paylaşılması belirleyici olduğu konusunda bilgi verilmektedir (WCO, 2020h). Toplumun bilinç düzeyinin artırılması için covid-19 salgını hakkında eğitici ve bilgilendirici internet sitelerinin ya da sosyal medya hesaplarının kurulması ve sahte tıbbi malzeme kaçakçılığının önlenmesi, tedarik zinciri sürekliliğinin devamını sağlayacağı gibi toplumunun bilinçlenmesinde de katkı sağlayacağı ifade edilmektedir (WCO, 2020). Son olarak ise dezenfektan üretiminde kullanılan ve denatüre

olmayan alkolün vergiden muaf tutulması, maliyetlerin düşmesine olanak sağlayacağı vurgulanmaktadır. KDTK başlığı altında ise sadece 31 ülkenin yer alması dikkat çekmektedir (WCO, 2020h).

DÜNYA GÜMRÜK ÖRGÜTÜ RAPORUNA GÖRE TÜM TEDBİRLERE UYGUN DAVRANAN ÜLKELER VE FAALİYETLERİ

Dünya Gümrük Örgütü Raporuna göre, örgüt tarafından belirlenen kriterlerin tamamına uygun düzenlemeler yapan yalnız on ülke bulunmaktadır. Bu sayı, geri kalan ülkelerin yeterli uygulamalar yapmamış olmasından ya da faaliyet raporlarının ülkeler tarafından örgüt ile paylaşmamasından kaynaklanmaktadır (WCO, 2020h). Dünya Gümrük Örgütü tarafından önerilen tedbirlerin tamamını uygulayan söz konusu on ülke şu şekildedir: Arjantin, Çek Cumhuriyeti, İspanya, Kore, Malezya, Moldova, Nijer, Pakistan, Umman ve Tayland. Söz konusu ülkeler, aldıkları önlemler ve getirdikleri düzenlemeler ile, raporda geniş yer edinmektedirler.

Arjantin, 7/24 gümrükleme sistemine geçmiş olup personelin korunması için koruyucu ekipman kullanılmasını zorunlu kılmış ve sosyal mesafe kuralları getirmiş; tehlikeli grupta sayılabilecek vatandaşlar ile gümrük görevlilerinin “yüz yüze” gelmelerini yasaklamıştır. Personelin günlük sağlık takibinin yapılmasına önem veren Arjantin, görevlerini uzaktan yürütebilecek durumda olan personelin evde kalmasını sağlamış; işlerin mümkün olan en az sayıda personel vasıtasıyla gördürülmesi ve olası sorunların uzaktan çözülmesi amacıyla ‘Gümrük Referans Noktaları’ kurmuştur. Ülkedeki her limanda, havalimanında, sınır geçiş ofisinde ve diğer operasyon noktalarında, gümrük hizmetleri personeli için kamuya açık bir covid-19 acil durum planı oluşturulmuştur. Sahte tıbbi malzemelerin kaçakçılığı ile mücadele sürerken, bazı ürünlere vergi muafiyetleri getirilmiştir.

Çek Cumhuriyeti Gümrük Genel Müdürlüğü, gümrük prosedürlerinin kolaylaştırılması amacıyla çalışmalar yapmakta; Gümrük Genel Müdürlüğü internet sitesinde⁴ gerek personel gerekse vatandaşlar için güncel duyuru ve talimatlar yayınlamaktadır. Tıbbi ve cerrahi malzemelerin ve laboratuvar ekipmanlarının yürürlükteki yasal hükümler uyarınca ithalatı veya geçici olarak kabulü için gümrük vergisi ve diğer vergilerden muafiyetler getirilmiş olup ATA karnesi sahiplerine ayrıcalıklar tanınmıştır.

17 Mart 2020 tarihli ve 8/2020 sayılı Kraliyet Kararnamesi ile İspanya’da, covid-19 salgınının yarattığı olağanüstü sosyal ve ekonomik etki ile mücadele edebilmek için olağanüstü acil tedbirler alınmasına karar verilmiştir. Gümrük büroları kamuya kapatılmış; işini uzaktan yapabilecek olan tüm personel evden hizmet modeline geçirilmiştir. Virüsle ilgili bilgiler ve riskleri azaltmak için alınan önlemler İspanyol Vergi Dairesi internet sitesinden ve Sağlık Otoriteleri internet sitesinden paylaşılmaktadır. İthalat sürecinde gerekli belgelerin asıllarının temin edilmesi zorunluluğu kaldırılmış; ithalatçıların, süreç normale döndüğünde ihracatçılarla asıl belgeleri paylaşma yükümlülükleri saklı kalmak koşuluyla, asıl belgenin temininin geçici olarak imkansızlaşması halinde kâğıt üzerinde veya elektronik ortamda düzenlenmiş menşe belgelerinin de kabul edilebileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca durumun gerekçelendirilmiş olması halinde, ATA karnesi damgasının elektronik bir prosedürle basılabileceği belirtilmiştir.

⁴ www.celnisprava.cz

Kore Gümrük Servisi (KCS)⁵ de 7/24 gümrük sistemine geçmiş; Kore Gümrük Servisi'nin internet sitesinde yayınladığı "UNI-PASS Acil Durum Müdahale Kılavuzu"⁶ ile, salgınla mücadelede etkili olabilecek hammaddelerin geçişi ve vergilendirilmesi konusunda bir dizi ayrıcalık tanımıştır. Kore hükümeti, kapalı alanların havalandırılmasını, personellerin mesai süresi boyunca koruyucu ekipman kullanmalarını ve sosyal mesafeye uygun şekilde hareket etmelerini zorunlu kılmıştır.

Malezya'da tüm gümrük ofislerinde termal kamera ve dezenfektan kullanılması zorunlu tutulmuş; yüz yüze gerçekleşmesi planlanan tüm eğitim ve programlar ertelenmiş ve sosyal mesafe kuralları uygulamaya konulmuştur. Tıbbi ekipman, laboratuvar ekipmanı ve personel koruma ekipmanı (PPE)⁷ dahil olmak üzere Sağlık Bakanlığı'nın kullanımı için ithal edilen malların öncelikli olarak sevkiyatı sağlanmış; tıbbi maskeler ve dezenfektan hammaddeleri için ithalat ve satış vergisi muafiyeti getirilmiştir.

Moldova gümrüklerinde gıda, sıhhi ve tıbbi cihaz ve ekipman geçişine öncelik tanınmış; bazı malların gümrükten geçişi konusunda vergi muafiyeti uygulanmıştır. Gümrük geçişinden kaynaklı prosedürlerin hızlı şekilde tamamlanabilmesi için gümrük ofisleri 7/24 çalışmakta ve dijital imza ile doğrulanmış belgelerin geçerliliği, asıllarıyla aynı değerde tutulmaktadır. Gümrüklerde zorunlu olarak bulunması gerekenler hariç olmak üzere, personeller işlerini uzaktan yürütmekte; kapalı alanlar düzenli olarak havalandırılmaktadır.

Nijer'de, gümrük bürolarında personelin sağlığının korunması amacıyla koruyucu ekipmanların kullanımı zorunlu tutulmuş olup, haftalık raporlama ile hastalığın seyri ve yapılması gerekli görülen uygulamalar değerlendirilmekte, söz konusu raporlar Nijer Maliye Bakanlığı ile paylaşılmaktadır. Nijer Gümrük Genel Müdürlüğü, içinde bir sağlık görevlisinin de bulunduğu bir kriz masası oluşturmuş; hükümetin genel bir talimatıyla, acil olmayan toplantı ve görüşmeler ertelenmiştir.

Pakistan'da, gümrük personelinin korunması amacıyla koruyucu ekipman ve maske kullanımı için özel bütçe ayrılmış; gıda maddelerinin ve sağlık ekipmanlarının hızlıca gümrükten geçebilmesi için 7/24 gümrükleme sistemine geçilmiştir. Hükümet tarafından duyurulmuş bir e-posta adresi, karşılaşılabilecek muhtemel sorunlar için gümrük yetkilileriyle doğrudan iletişim kurulmasının tek yolu olarak gösterilmiştir. Sahte tıbbi malzeme kaçakçılığı ile mücadele eden Pakistan, covid-19 salgını ile mücadelede elzem ürünlerin ithalatına ilişkin tüm vergilerden feragat etmiştir.

Umman'da, Umman Sağlık Bakanlığı tarafından bildirilen ürünlerin ithalatı, gümrük vergisinden muaf tutulmuştur. Yeniden yapılandırılmış bir vardiya organizasyonu ile birlikte, çalışan sayısı %30 azaltılarak 7/24 gümrükleme sistemine geçilmiştir. Gümrük tarafından, sarı renkli orta risk düzeyi bölümü kaldırmış olup, yalnız düşük riski ifade eden 'yeşil hat' ve yüksek riski ifade eden 'kırmızı hat' kullanımında bırakılmıştır. Bununla birlikte, asıl menşee belgesinin sunulması zorunluluğu askıya alınmıştır.

Tayland, gerekli tıbbi malzemelerin ve ekipmanın gümrüklerden daha rahat ve hızlı geçmesi amacıyla bir 'yeşil hat'⁸ oluşturmuş; her tür maskenin hammaddeleri için ithalat vergisi

⁵ <https://www.customs.go.kr/english/main.do>

⁶ <https://www.customs.go.kr/english/na/ntt/selectNttInfo.do?mi=8016&bbsId=1744&nttSn=10052422>

⁷ Personal Protection Equipment

⁸ "Green lanes" şeklinde ifade edilir.

muafiyeti ve kamu hastanelerinde kullanılmak üzere ithal edilen tıbbi malzeme ve ekipman için KDV muafiyeti getirmiş; gümrük prosedürlerinin yerine getirilmesi konusunda ek süre tanımıştır. Bununla birlikte sahte tıbbi ürün kaçakçılığı ile mücadelede, yoğun gümrük kontrolü yapılmasına karar vermiş ancak gümrük personelinin sağlığının korunması amacıyla evden çalışma sistemini uygulamaya koymuştur.

TÜRKİYE

Türkiye, yardım malzemelerinin sınır ötesi hareketlerinin kolaylaştırılması amacıyla yaptığı çalışmalarla birlikte raporda yer edinmiştir (WCO, 2020h). Rapora göre Türkiye’de bulunan vakıflar tarafından ithal edilen malların, salgından olumsuz etkilenen kamu yararına çalışan derneklere, kamu kurum ve kuruluşlarına başta olmak üzere söz konusu malların ücretsiz dağıtılacak olması koşuluyla vergiden muaf tutulmasına karar vermiştir.

Gümrük Kanunu⁹’nun 10. maddesi uyarınca salgın hastalık durumunda gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması yetkisi Ticaret Bakanlığına aittir. Ticaret Bakanlığına bağlı Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından, gümrükten kaynaklanan işlemlerin uzaktan görülebilmesi amacıyla çeşitli programlar hazırlanmış; bir geminin limana girerken ve limandan çıkarken ibraz etmesi gereken tüm belgelerin tek bir elektronik adrese gönderilmesi amacıyla ‘Liman Tek Pencere Sistemi’ geliştirilmiştir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020c). İhracata dair tüm beyan ve belge ibrazı uygulamalarının elektronik ortamda görülebilmesi için ‘Bilge Sistemi’¹⁰ geliştirilmiş; izinli alıcı ve izinli gönderici olmak ya da yetkilendirilmiş yükümlü izni almak için gerekli dosyaların çoğu e-devlet platformu üzerinden yüklenebilir ve geçici ithalat ya da hariçte işleme izni gibi izinler yine e-devlet platformu üzerinden alınabilir hale gelmiştir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020d; Özdoğan, 2020). Salgına dair alınabilecek önlemler ve ilgili duyurular Ticaret Bakanlığının internet sitesinden yapılmaktadır. Gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması adına, belgeleme zorunlulukları bakımından yapılan bir diğer değişiklik A.TR¹¹ belgeleri ile ilgilidir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020a). Elektronik ortamda düzenlenen A.TR belgeleri, gümrük idarelerince kabul edilmektedir (Koçak, 2020). Türkiye, covid-19 salgınının etkilerini azaltabilmek amacıyla vergi muafiyetleri ve indirimleri de uygulamıştır. İhracatı kayda bağlı olan mallar listesine etil alkol, kolonya, meltblown kumaşlar, dezenfektan ve hidrojen peroksit eklenmiş; dökme etil alkol¹² ve tek kullanımlık maske¹³ ithalatında gümrük vergisi kaldırılmıştır (KPMG, 2020a). Gümrük Yönetmeliğinin¹⁴ 31. maddesinde, 7 gümrük Kanunu’nda yer alan ve değiştirilemez nitelikte olan sürelerin, mücbir sebep ya da beklenmeyen hal durumunda, mücbir sebep ya da beklenmeyen hal ortadan kalkana kadar işlemeyeceği ancak bu durumun belgelenmesi gerektiği belirtilmektedir (Koçak, 2020). Buna göre, Gümrük Kanunundaki süreleri, covid-19 salgınının oluşturulmuş olduğu mücbir sebep ya da beklenmeyen hal durumuna bağlı olarak geçirdiğini belgeleriyle ibraz eden sorumlular, sürelerin geçirilmiş olması sebebiyle hak kaybına uğramayacakları ifade edilmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020b).

⁹ 10.1999 tarih ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu (RG, 04.11.1999/23866)

¹⁰ <https://gumrukrehberi.gov.tr/kategori/ticari-slemler/blge-sistemi-hakkinda>

¹¹ ATR Sertifikası, düşük vergi oranlarından yararlanmak için AB üyeleri ile Türkiye arasında ticarete kullanılan bir gümrük belgesidir.

¹² RG, 25.03.2020/31079/ 2284 Sayılı Karar

¹³ RG, 25.03.2020/31079/ 2286 Sayılı Karar

¹⁴ RG, 07.10.2009/27369/ Gümrük Yönetmeliği

SONUÇ

Covid-19 salgını, 2019 yılının sonunda ortaya çıkmış ve kısa sürede kontrolsüz bir şekilde tüm dünyaya yayılarak pandemi sıfatını haiz olmuştur. Söz konusu salgının etkilerinden kaçınarak ekonomik ve sosyal varlığın sürdürülmesi adına ülkeler, üyesi oldukları uluslararası kuruluşlar aracılığıyla ya da bağımsız olarak birtakım önlemler almış ve yasal düzenlemeler getirmişlerdir. Bu düzenlemeler, ülkelerin ekonomik durumlarına, ihtiyaçlarını giderebilme kudretlerine ve birçok farklı ölçüte göre değişiklik göstermişse de, temel amaç genel halk sağlığının korunarak ticaret hacminin küçülmesinin engellenmesidir. Dört ana başlıkta toplanmış önlemler genel hatlarıyla incelendiğinde, ülkelerin bazı prosedürlerin önem ve öncelik derecelerini düşürmeleri, özellikle covid-19 salgınıyla mücadelede kullanılabilecek ürünlerin vergilendirilmeleri konusunda tolerans göstermeleri ve belgelendirme sürecindeki aksaklıklardan kaynaklanan cezalardan feragat etmeleri olduğu gözlemlenmektedir. Ülkelerin, yapılan çalışmaların hedeflenen sonuca daha hızlı ve verimli şekilde ulaşması adına, işbirliği içinde olmaları ve verilerini üyesi oldukları uluslararası kuruluşlarla şeffaf şekilde paylaşmaları önem arz etmektedir. Söz konusu tedbirlerin etkinliğini ölçmek adına hastalığa yakalanan gümrük personelinin sayısının bilinmesi ve bu sayının farklı ülkeler arasında karşılaştırılması da önem arz eden bir başka husustur. Bu karşılaştırma, kısmen de olsa, Dünya Gümrük Örgütünün yayınladığı ve tavsiye ettiği tüm tedbirleri benimseyen ülkelerin gümrük personellerini daha etkin bir şekilde koruyup korumadığı hakkında bilgi verecektir. Ayrıca De Schrijver'in (1995) önerdiği gibi covid-19 hastalığının mesleki hastalık sınıflandırılmasında yer alması ve bu sayede nedensellik bağının kurulması önem arz etmektedir. Son olarak, Singapur Gümrük İdareleri 'Tradelens' ve 'Tradenet' platformlarını kullanmaktadır. Bu anlamda, blockchain teknolojisi tabanlı olan Tradelens platformu sayesinde ilgili gümrük idarelerin iş yükünün ne denli azaldığı veya kolaylaştığı hakkında bilgi paylaşılması önem teşkil etmektedir. Elleçlemeyi en düşük düzeye indirdiğini iddia eden blockchain teknolojisinin, pratikte bu durumun hangi düzeyde gerçekleştiği konusunda irdelenmesi, söz konusu teknolojinin geleceği için önem taşımaktadır. Singapur Gemicilik Birliği (SSA), Uluslararası Ticaret Odası (ICC) ve blockchain teknolojisi tabanlı 'Perlin' Firması Uluslararası Ticaret Gemisi E-Kayıt Sistemi (IERS) üzerinde çalışmaktadır. İlgili sistem Singapur Gümrük İdaresi tarafından pilot çalışma olarak test edilmektedir. Test çalışmaların olumlu sonuçlanması durumunda ICC söz konusu sistemin yaygınlaşması için gerekli adımları atacağını ifade etmiştir. Bu bağlamda, Tradelens ve IERS platformları kullanıcıları ile gümrük idarelerinde koronavirüse yakalanan personel sayıları arasında ters yönlü bir ilişki olduğu saptanırsa, söz konusu teknolojinin hızlı bir şekilde yaygınlaşması beklenebilir. Başka bir deyişle, söz konusu platformların sayesinde koronavirüse yakalanan personel sayısının diğer personellere oranla daha az olması, bu teknolojiye olan ilginin, deniz yolu ile ticari faaliyetlerde bulunan işletmeler tarafından artması anlamına gelebilir.

KAYNAKÇA

Gümrüktammetin

ORJİNALLİK RAPORU

%5

BENZERLİK ENDEKSİ

%4

İNTERNET KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%1

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

hfd.aydin.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

2

Submitted to University of The Incarnate Word

Öğrenci Ödevi

<%1

3

bianet.org

İnternet Kaynağı

<%1

4

www.maliyesempozyumu.org

İnternet Kaynağı

<%1

5

Submitted to Trakya University

Öğrenci Ödevi

<%1

6

papyrus.bib.umontreal.ca

İnternet Kaynağı

<%1

7

vergialgi.net

İnternet Kaynağı

<%1

8

www.onlinefotokopi.com

İnternet Kaynağı

<%1

9

www.oaib.org.tr

İnternet Kaynağı

<%1

10	division.dwr.go.th İnternet Kaynağı	<% 1
11	edu.e-history.kz İnternet Kaynağı	<% 1
12	June Park, Eunbin Chung. "Learning from Past Pandemic Governance: Early Response and Public-Private Partnerships in Testing of COVID-19 in South Korea", World Development, 2020 Yayın	<% 1
13	repositorium.sdum.uminho.pt İnternet Kaynağı	<% 1
14	www.econstor.eu İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleştirmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat